

A II. kerület posztumusz díszpolgára Örkény István

A posztumusz díszpolgári oklevelet Láng Zsolttól vette át az író özvegye, Radnóti Zsuzsa, valamint gyermekei, Örkény Angéla és Örkény Antal. Az ünnepségen részt vett Örkény István második felesége, gyermekeinek édesanyja, a szakácskönyveiről ismert F. Nagy Angéla is

A II. kerület posztumusz díszpolgára címet idén a száz évvel ezelőtt született korszakos jelentőségű írónak, Örkény Istvánnak adományozta a II. Kerületi Önkormányzat. Örkény egyszerre klasszikus és mai, könnyfakasztóan humoros és torokszorítóan tragikus, általánosan emberi és tipikusan magyar. Drámái, kisregényei és egyperces novellái a XX. századi irodalom kiemelkedő alkotásai, amelyek szerzőjük mély humánusáról és emberismeretéről, kivételes érzékenységről és intelligenciájáról tanúskodnak. A kétszeres József Attila- és Kossuth-díjas író a groteszk és az abszurd máig legkiválóbb képviselője a magyar irodalomban.

Örkény István 1912-ben április 5-én született. 1930-ban érettségizett a budapesti Piarista Gimnáziumban, majd beiratkozott a Műegyetem vegyészmérnöki karára. 1932-től

gyógyszerészhallgatóként folytatta tanulmányait, 1934-ben kapta meg gyógyszerész-, majd 1941-ben vegyészmérnöki diplomáját. A harmincas évek közepén alapította meg barátaival a *Keresztmetszet* című folyóiratot, ahol első művei jelentek meg. Később kapcsolatba került a *Szép Szó* körével, első jelentős novelláját József Attila javításaival közölte a folyóirat. Első önálló novelláskötete, a *Tengertánc* 1941-ben látott napvilágot.

1942-ben munkaszolgálatosként a doni frontra került. 1943-ban hadifogságba esett, ahonnan csak 1946 karácsonyán tért haza. A háború élete alapvető, sorsfordító élménye lett: „Itt lettem emberré” – nyilatkozta egy televíziós interjúban. Kitűnő szociográfiai munkája, hadifogság-krónikája, a *Lágerek népe* 1947-ben jelent meg.

1949-től az Ifjúsági Színház, majd a Magyar Néphadsereg Színházának dramaturgjaként, 1954-től a Szépirodalmi Könyvkiadó lektoraként dolgozott. Az 1956-os forradalomban való részvétele miatt 1958 és 1962 között nem publikálhatott, ezért az Egyesült Gyógyszer és Tápszergyár orvostudományi osztályán vállalt állást gyógyszerészként.

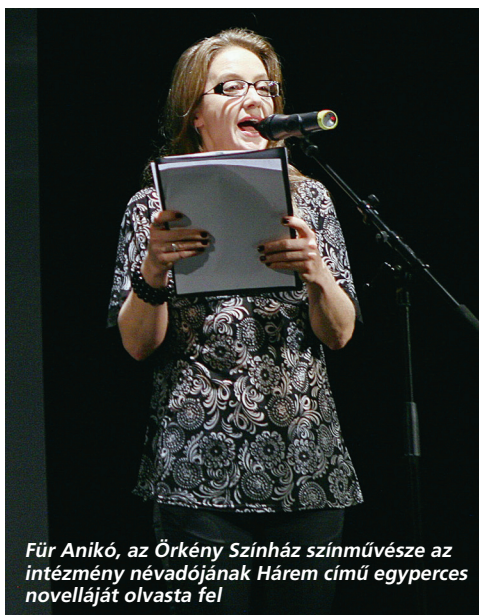
A hatvanas évektől egyre többen ismerték és kedvelték meg alkotásait. Legnépszerűbb írásai a hazai és a világirodalomban egyaránt stílust teremtő egypercesek, amelyek a hétköznapi tényeit más közegbe helyezve keltenek megdöbbentő hatást. Az abszurd humorra épülő drámái, a *Macskajáték* és a *Tóték* első bemutatójuk óta szinte minden évadban szerepelnek a magyar színházak repertoárján. 1970-ben Párizsban elnyerte a Fekete Humor Nagydíjat a *Tóték* színre kerülése alkalmából. Tízévi betiltás után, halála előtt néhány hónappal, 1979. január 20-án mutathatta be a Vígszínház Várkonyi Zoltán rendezésében a *Pisti a vérzivatarban* című groteszk drámáját.

Örkény háromszor kötött házasságot. *Gönczi Flóriával* 1936-tól 1941-ig élt együtt. 1948-ban vette feleségül *Nagy Angélat*, aki később F. Nagy Angéla néven publikált számos népszerű szakácskönyvet. Ebből a házasságból született *Angéla* lánya 1949-ben és *Antal* fia 1954-ben. 1965-ben nősült harmadszor. Felesége *Radnóti Zsuzsa* dramaturg, máig hagyatékának gondozója.

Örkény István élete végéig befejezetlen maradt a tervezett nagyregény, ám a morzsáknak tartott, mégis egyedülálló novellákkal, tárcákkal és drámákkal az irodalmi halhatatlanságba írta magát.

Örkény István hosszú évtizedeken át – egészen 1979-ben bekövetkezett haláláig – a II. kerületben élt. Műveiben több helyen feltűnnek a pasaréti utcák és terek.

Péter Zsuzsanna

Für Anikó, az Örkény Színház színművésze az intézmény névadójának *Hárem* című egyperces novelláját olvasta fel